

OKUL PSİKOLOJİSİ

Doç. Dr. Necla ÖNER
Boğaziçi Üniversitesi

Okul Psikolojisi nedir?

Psikolojinin uygulamalı alt dallarından biri olan okul psikolojisi, öğretim - eğitim süreci içinde bulunan bireylerin davranışları ve davranışlarını etkileyen koşullar ile ilgilidir. Amacı, öğretim süreci içindeki çocukların fiziksel, sosyal, zihinsel ve duygusal gelişmelerinin, akademik becerilerinin ve bir bütün olarak kişilik oluşumlarının en üst düzeye ulaşabileceği verimli ortam ve koşulları sağlamaktır. Normal okul yaşamında karşılaşılabilecek mesele ve sorunlara önlemler getirmek ve mevcut sorunlarına çözüm sağlamak suretiyle öğrencinin, öğrenme ve gelişmelerini üst düzeye çıkarmaya çalışır. Bunları yaparken temel dayanağı psikoloji kuramı, yöntem ve teknikleridir. Deneysel, gelişim, öğrenme, sosyal ve kişilik psikolojileri ile eğitim ve klinik psikolojisi alanlarında elde edilen bulgulardan ve bu bulguların ışığında saptanmış olan ilkelerden yararlanır. Örneğin, öğrenmeyle ilgili olarak öğrencinin yaşı, zihinsel düzeyi, güdü seviyesi vs. ne göre algılaması, dikkat uzamı, konuya olan ilgisi, konunun karmaşıklık derecesi gibi özelliklerini dikkate almak suretiyle öğrenmeyi hoş ve verimli bir yaşantı haline getirmede çeşitli psikoloji ilkelerini sunar.

Uygulamalı bir uzmanlık dalı olan okul psikolojisi eğitiminde öğrenme, gelişim, sosyal, kişilik ve eğitim psikolojileri, psikolojik ve eğitsel testler ve değerlendirme ile psikolojik danışma ve araştırma teknikleri vurgulanır. Uzmanlaşma, temel psikoloji eğitimini izleyen en az iki yıllık deneyimli ve denetimli bir lisans üstü (Master) çalışmayı gerektirir. Bu konuda dört yıllık doktora programları ve A.B.D. ye has olan üç yıllık meslek diploması çalışması vardır. Türkiye'de, Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümünde bir doktora programı geliştirilmiş bulunmaktadır. Sözü geçen lisans üstü programlarından birini tamamlamış kişi okul psikoloğu ünvanı kazanır.

Okul Psikoloğunun İşlevleri

Genel anlamda okul psikoloğunun işlevi, öğrencinin okul yaşantısını hoş ve verimli kılmak; öğrenci, öğretmen ve diğer ilgili kişilerin

günlük yaşamlarının akıl sağlığı içinde geçmesini kolaylaştırmaktır. Okul psikoloğu bu işlevini gerçekleştirmek için bir danışman, bir klinikçi ve bir araştırmacı olarak faaliyet gösterir. Tüm işlevlerini yerine getirirken de (1) görüşme (mülakat) ve danışma, (2) test ve değerlendirme ve (3) araştırma tekniklerinden yararlanır.

Danışmanlık işlevi. Daha fazla sayıda bireye hizmet verebilmek için doğrudan doğruya öğrenciye değil de öğrenciyle uğraşan okul yöneticileri, öğretmenler, özel eğitim uzmanları ve ebeveynlere danışmanlık yapar. Bu danışmanlık faaliyetlerini (1) bireyler arası ilişkiler ve sosyal iletişim, (2) program geliştirme, değerlendirme ve seçme ve (3) öğrenme süreci gibi konularda yoğunlaştırır. Konuşma bozuklukları uzmanı ya da lisan sağaltmanı (terapisti), okuma uzmanı, sosyal hizmetler uzmanı vs. gibi özel uzmanların hizmetlerini koordine etmede danışmanlık işlevinin bir parçasını oluşturur.

Klinikçilik işlevi. Gerektiğinde, bir klinikçi gibi öğrenciye doğrudan doğruya bireysel ilişkiye girerek sorunların saptanmasında, ya da tanı konulmasında ve sorunlara çözüm getirebilecek eğitim, rehabilitasyon ve tedavi programlarının geliştirilmesinde etkin olur.

Araştırmacılık işlevi. Eğitim programları, öğrenme, akademik başarı, okul uyumu, sosyal uyum ve benzeri konularda ilgili sorunlara ışık tutacak mahiyette araştırma faaliyetlerini planlama ve yürütmeye sorumlulukları vardır.

Ülkemizde okul psikolojisinde yok denecek kadar az sayıda yetişmiş uzmanın varlığı göz önünde bulundurulursa, okul psikoloğunun şimdilik merkezi bir sistemde (Milli Eğitim Bakanlığında, ya da bu Bakanlığın Ankara Rehberlik ve Araştırma Merkezinde, Sağlık Bakanlığının Çocuk Akıl Sağlığı Merkezlerinde vs.) danışman olarak işlevini yerine getirmesi, en etkin ve verimli sonuçlar verecektir kanısındayız.